

14-02-2016 Antonius van Padua

+ Welkom op deze eerste zondag van de veertigdagentijd. Misschien resoneert bij u nog het eerste lied van deze morgen. Daarin hebben wij ons gericht tot Jij die bent, Jij die zegt, Jij die ziet, Jij het Woord. In de aanwezigheid van die Jij zijn wij bij elkaar. Wij hebben niet geroepen om die aanwezigheid, maar wij hebben haar ontvangen en uitgesproken: Jij die bent. Dat geeft een nieuwe kleur aan 'wij die zijn'. Wij mogen er zijn in het licht van hem die zich heeft geopenbaard als Ik Ben. Daar gaan ook de kunstwerken over die u vindt in onze kerk. Om ons steeds meer bewust te worden van Zijn Aanwezigheid zijn er deze kunstwerken en is er deze veertigdagentijd. En in die geest is er ook de aloude aanroep Kyrie eleison.

Kyrie

Kyrie, vergeef ons, wis uit, maak schoon, verhoedt dat wij losstaan van de hemel, dat wij ons verheffen boven anderen, dat wij geen oog hebben voor schoonheid, dat wij onze driften nalopen, dat wij de tekenen van Uw Rijk met voeten treden. Wis het beeld van gisteren uit en maak ons vandaag nieuw.

Gebed

Jij die bent, wij vragen U: leer ons om toegewijd het evangelie te beleven. Leer ons steeds meer begrijpen dat wij niet leven van brood alleen, maar van elk woord dat wij van U ontvangen. Laat het stem geven aan wie geen stem meer heeft. Laat ons het beeld zijn van U die leven zijt. Amen.

Deuteronomium 26: 4-10

Lucas 4: 1-13

Overweging

De bekoringen van Jezus in de woestijn. Dit verhaal van uitersten lezen wij elk jaar opnieuw als inleiding op een bijzondere periode, de veertig dagen tussen Aswoensdag en Pasen. Als een refrein op de bekoringen van Jezus in de woestijn bidden wij, misschien wel dagelijks, die zin uit het Onze Vader 'Leid ons niet in bekoring'. Bekoring, laten we het maar even houden bij dat woord – protestanten bidden: 'leid ons niet in verzoeking' en de nieuwste Nederlands/Vlaamse katholieke versie van het Onze Vader zegt: 'breng ons niet in beproeving'. Jezus werd bekoord, verzocht, beproefd. Iedereen kent het verschijnsel: ergens naar toe getrokken worden, zonder dat je dat per se wilt, eigenlijk buiten je wil om. Je bevindt je op een weg, maar het lijkt alsof je hem niet zelf gaat. Onwillekeurig word je in een bepaalde richting getrokken, een richting die je wilt en niet wilt. Bij bekoring is onze vrijheid in het geding.

Niet toevallig herinnert de eerste lezing uit Deuteronomium aan de bevrijding van het volk uit de slavernij van Egypte. Degenen die slaaf waren kunnen nu zeggen: gelukkig, we zijn bevrijd uit de slavernij. Maar blijkbaar blijft die slavernij trekken. De vleespotten van Egypte blijven hun aantrekkingskracht uitoefenen. Hoe gelukkig kan een slaaf zijn. Ook in onze beleving is vrijheid niet het paradijs, het beloofde land waarvan wij dromen. De bekoring, de beproeving, de verleiding is wegkuipen voor de vrijheid, voorbij te gaan aan 'IK BEN heeft u weggeleid uit het slavenhuis'. Het is een grote verleiding op de weg van de slavernij te blijven, gelukkige slaven te zijn, in vergetelheid omtrent de grond waarop ons bestaan is gebouwd. Niet meer beseffend wat zojuist nog klonk: 'Jij, het Woord dat in ons waar moet worden'.

Wat is de verleiding om niet te willen beseffen dat wij bevrijd zijn? Om steeds te vergeten hoe wij eigenlijk zijn bedoeld? In de eerste plaats de onduidelijkheid over onze oorsprong. Met die vraag hangt de vraag naar onze bestemming samen. Verleiding is het volgen van de drang om onbewust te vegeteren. Dat is verlies aan grond, het spoor kwijtraken van Onze Vader die in de hemel zijt, Uw Naam worde geheiligd, Uw Rijk kome. In dit gebed belijden wij op welke grond wij staan. Losraken van die grond is losraken van levenszin. Leid ons niet in bekoring is dan: behoed ons voor het volgen van de verkeerde richting. Dat is de richting die afwijkt van de komst van Uw Rijk – die niet let op de tekenen van het Koninkrijk zoals Jezus die in zijn parabels uitzet. En ook: behoed ons ervoor aansluiting te zoeken bij het verkeerde verband, een verband dat louter gebaseerd is op bloed en bodem en niet op de Geest.

De veertigdagentijd is bedoeld om onze eigenlijke wortels en de juiste geest weer op te zoeken. Bij verlies van die oorspronkelijke grond, gaan we dwalen. Wij voelen ons niet meer opgenomen in het bevrijdende liefdesverbond. Los daarvan komen wij in de sfeer van het kwaad. De hoogmoed is het kwaad dat de oorsprong van het leven in bezit wil nemen. In die hoogmoed verabsoluteert een mens zich als onafhankelijk wezen, niet ingebed in de Vader en niet gerelateerd aan het Rijk dat komt. De duivel is de vleier en de verleider. Zie hoe hij tot Jezus spreekt: 'Kijk eens, jij bent zo belangrijk – als je mij aanbidt, is alles van jou.'

Wie valt er niet voor zulk een aanbod? Het doet zich voor in allerlei vormen. De veertigdagentijd is er om die vormen van verleiding in het oog te houden. Daarom zijn er de drie raadgevingen. 1. Houd het contact met God levend. Bid – houd degene voor ogen die je mag aanspreken als Jij die bent, Jij die zegt, Jij die ziet, Jij het Woord. 2. Houd afstand tot voedsel en drank. Laat je niet verleiden om slaaf te worden van je behoefte. 3. Geef aalmoezen. Blijf de arme gedenken als je broeder en zuster. Oefenen in deze drie dingen - de verhouding tot God, de verhouding tot jezelf en de verhouding tot je naaste - stelt ons steeds meer in staat een vrij mens te worden.